

VALENTIN
SILVESTRU

1944-1985

1957

Din scrisorile primite (și publicate, la un moment dat) de Francisque Sarcey: „Îmi bat joc, citeodată, de articolele dumitale, dar asta nu mă poate face să nu le aștept cu nerăbdare și să le citesc imediat ce apar“. Semnat: Victorien Șardou.

...Alte vremuri, alte relații, deh !

1959

Alexandru Giugaru — pe care-l tot rog să-mi dea un interviu despre viața lui întreagă — mă întrebă dacă n-aș vrea să-i fac o vizită acasă, „unde o să sporovăim în liniște“. Accept cu plăcere.

Locuința pare de țară, e mai spre marginea orașului (ori mi se pare), bine gospodărită.

Foarte ospitalieră și drăguță, stăpîna pune pe masă, moldovenește, tot soiul de bunătăți. Mai aduce și un turburel, pe care-l încercăm numaidecît și cu satisfacție.

Stenograful se așază, discret, într-un colț mai umbrit.

— Deci, stimate Giugaru, la început unde ai jucat în București ?

— La început am jucat la Marconi. De două ori pe seară, în pauzele dintre filme. Eu am inaugurat acolo parodiile.

— După ce ?

— Adică așa : cînd se reprezenta la Teatrul Național, de exemplu, Othello, la mine se juca tot Othello. Cînd se juca la ei Hamlet, la mine — Hamlet. La ei — Femeia îndărătnică, la mine — Femeia îndărătnică. Au trecut pe la grădina Gusty, alți mari regizori, veneau de se distrau. De multe ori puneam pe afix „Montarea, Lună Z. Lună“, adică parodiind numele lui Soare Z. Soare.

— N-ai putut intra la Teatrul Național ?

— Eu nu am fost primit în Teatrul Național. N-am fost agreat, chiar și după ce îmi făcusem un stagiul la Madame Bulandra.

— Cine era director la Național ?

— Al. Mavrodî. Pe urmă a fost Prodan. La Prodan m-a dus Soare. M-a luat de mină într-o zi, de pe stradă, și mi-a spus : „Vino-ncoa, Giugarule, că avem nevoie de tine“. M-a dus la Prodan. Asta scrisese niște piese într-un act. Jucasem și eu într-una, făcusem, din toate prostiile scrise acolo, mari succese, creasem diferite tipuri. Cînd mă vede Prodan, care zicea că mă simpatizează — asta ca autor, nu ca director de teatru — îmi spune : „Bine, dar vezi, pînă la facerea bugetului...“ I-am spus : „Fii liniștit, pentru că eu

nu a venit să vă tulbur, doar atît că m-a invitat domnul Soare. Nici nu m-a invitat, m-a luat de mînă și m-a adus. Or, eu n-am nevoie de dv.; cum am putut să trăiesc pînă acum și să lupt, lupt și de aici înainte, nu sînt un actor căruia să-i fie teamă că o să stea pe la cafenea“. Și am plecat. La Mavrodî, cînd m-am dus, tot așa, eram îmbrăcat cam prost. Zice „Ce vrei?“ Zic: „Să mă angajați“. „Aici?“... „Dacă se poate“... „Nu avem nevoie“.

„Mulțumesc“. Și am plecat. M-am jurat că n-am să mai dau pe la Teatrul Național, pe la teatre prea mari pentru persoana mea. Dar Madame Bulandra, cînd am dat examen la Conservator — după ce nu m-a admis...

— În ce an ?

— Prin 1922. M-am pomenit cu un fost prieten al meu — care a murit, el îmi scria și parodiile, era și scriitor, scrisese Lumină din lumină, în care a jucat și Nottara — un actor talentat, Constantin Orendi. Îmi spune „Să-mi dai actele, să te înscriu la Conservator“. Aveam eu o ambiție, să fac Conservatorul.

— Jucaseși pînă atunci ?

— Jucasem, eram marele „Sandi-Huși“, nu eram Giugaru. Cînd anunțai „Sandi-Huși“, anunțai cel puțin Ion Brezeanu sau Leonard. Eram tare iubit în cartier. Fiindcă eu am jucat teatru din 1916, în turneul pe care l-a făcut Titi Mihăilescu cu o trupă a lui de comedie improvizată, de la Huși chiar... Venisem prima oară în București prin 1912. În 1917 am intrat în compania de operetă, tot în turneu, a lui Stănescu-Cerna și Aurel Popescu, unde era și Alger în cor, membru fondator al Operei — deci și eu trebuie să fiu peșemne membru fondator al Operei. Pe urmă, în 1919, am venit definitiv la București. M-am dus la Eforie. Acolo se puneau bazele reinființării Operei. Era o formație de operă și una de operă comică, tot cu Stănescu-Cerna și cu alții, Rabega, Colfescu, Mihăilescu-Toscani, Margareta Feraru, Grigore Teodorescu — care a murit în drum spre America, un bariton foarte bun. Urma să jucăm Fata tamburului major. Pe urmă ne-am mutat de la Eforie, nu știu din ce cauză, ne-am dus la Teatrul „Modern“ de lângă Banca Națională, care a ars. Am jucat acolo Fata tamburului major, Faust, Rigoletto, Lucia de Lamermoor. Intr-o bună zi, am găsit lacătul pus. Inchis. Am rămas fără lefuri, fără nimic, din nou muritori de foame. Ce e de făcut ? L-am găsit pe Titi Mihăilescu pe la un cinematograful, am încercat cu el diferite combinații. Dintr-o întîmplare, juca Alexandru Rony la Marconi niște reviste și tot întîmplător a dat de mine. M-a luat în trupă, am făcut succes. Era o piesă căreia îi spunea Usucă-te. Noi ne-am uscat jucînd, dar parale nu ne dădea, fiindcă era vară, jucam în sală, o nenorocire... Pe urmă am trecut la grădina. S-a schimbat patronul, a venit altul. Așa m-a angajat și ca director, adică să aduc eu și filme. Am jucat Politica, în care îl imitam pe Vaida-Voevod, care spunea „Te felicit, Giugarule, mă imitezi foarte bine, faci pe ministrul mult mai bine decît mine...“ Am rămas la Marconi. La Marconi am stat vreo doi ani. Am făcut turnee în cartier, la Volta Buzești, Model... Am inaugurat cinematograful „Roma“, pe Calea Griviței.

— Care era rațiunea turneelor ? De ce plecai mereu ?

— Nemulțumiri. Și nemulțumirile constau în aceea că unii patroni aveau pretenția să joci în prea multe spectacole. Erau și alte cazuri. Jucam Florăreasa, mi se pare, era și Lică Rădulescu angajat la grădina. Acesta neînțelegîndu-se cu mine, îi zic într-o seară : „Nu mai joc“. Era într-o duminică. Grădina gema de lume. Nae Simionescu s-a asociat cu mine, miroșise că fără mine nu se poate juca. Oamenii veneau pentru mine acolo, nu-i interesau alți actori. „Nu mai joc, nu mai joc“. Lică Rădulescu se aranjase cu alții ca să înceapă ei spectacolul, să joace și să încaseze ei banii. Eu și Nae Simionescu ne-am dus în grădina. S-a ridicat cortina. A apărut patronul în fața cortinei și a spus : „Domnilor, intrucît domnul Sandi-Huși n-a vrut să

joace fiind bolnav..." S-a ridicat Nae Simionescu în picioare „Onorat public, nu e adevărat. Sandi-Huși este în mijlocul d-voastră. Dar patronul n-a vrut să plătească... „Huo, huo, banii înapoi!“ M-am sculat și eu : „Dumnealui a vrut să ia prea mult și noi să luăm prea puțin. Pentru aceasta nu sînt acolo unde trebuie să fii..." S-au pus să dea cu niște pietroaie, dă-i, dă-i. „Stați, că spectacolul se joacă..." „Nu, să vie Sandi-Huși". Cînd a văzut patronul că nu se poate altfel, suferea și de inimă, a spus „Să poftească, să joace". Nae Simionescu zice : „Nu, să ceară scuze, că de pe urma lui Sandi-Huși cîștigă bani". Patronul a cerut „Dacă credeți dv... Dar nu l-am oprit să joace pe dl. Sandi-Huși, să poftească". Și ne-a cerut scuze. A fost un succes în noaptea aceea ! Așa s-a întîmplat la Marconi cu ăla care mă iubea pe mîine. Era meserie grea.

— Cei care jucați acolo, erați propriu-zis la discreția cetățeanului care plătea.

— Sigur că da.

— Ai jucat și la Tănase...

— Într-o zi a venit nu știu cine din partea lui Tănase, zicînd că mă cheamă la el. Tănase mi-a spus : „Vrei să te angajezi ? Ce leafă vrei ?" „Eu știu ? !"... „Uite, îți dau, cu ploi cu tot, 18.000 pe lună". De la 6.000 pleasem de la Madame Bulandra. „Bun, drăguț" — am zis. Și am jucat în niște reviste cu Tănase. După vreo trei ani de activitate, de întîlniri dese cu Tănase pe scenă, m-a dat nițel la o parte. Întîlniri cu Tănase pe scenă nu mai aveam. Nu știu cum se întîmpla, că succes aveam lingă el. Mare. De ce nu ne mai întîlneam împreună ? Totuși, a fost, pentru mine, o epocă bună. Ne-am înțeles. Tănase aducea și numere de atracție din Franța, din Germania, era un întreprinzător de mare forță. Căuta să mulțumească publicul.

1966

Un autor proaspăt, imaginativ, Paul Cornel Chitic, publică o piesă curioasă dar atractivă, Să te știe toată lumea. Apare în revista „Amfiteatru". Observ, într-o notă, că e o piesă „de reală calitate dramaturgică, scrisă într-un stil febril, cu emoție autentică".

1972

În iunie are loc la Bacău, din inițiativa criticilor de aici și a revistei „Ateneu", cu sprijinul Teatrului Bacovia și al A.T.M., prima Gală a recitalurilor dramatice și cel dintîi Colocviu al criticilor teatrali din toată țara, manifestare fără precedent la noi.

George Genoiu are mandat din partea conștraților băcăuani să-mi propună a prezida acest dintîi Colocviu. Întreb :

— De ce tocmai eu ?

Genoiu mă privește surprins și răspunde fără dubii :

— E normal !

Hotărîm să-mi asum rolul de coordonator.

Ținînd seama de concomitența celor două reuniuni, decidem să acordăm, prin intermedtul juriului Galei, Premiul Criticii. Ne întrunim și apreciem că acest premiu i se cuvine lui Tudor Gheorghe, actor craiovean și excepțional cîntăreț de poezie pe chitară, care a prezentat un recital nemai-pomenit.

Semnăm : Constantin Călin, Calistrat Costin, George Genoiu, Carol Isac, Carmen Kehaian, Ștefan Oprea, Victor Parhon, Valentin Silvestru, Mihail Sabin, Vlad Sorianu, Florin Tornea, Stelian Vasilescu.

